

ДОКУМЕНТ ПРЕДСТАВЕН ОТ БЪЛГАРИЯ

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ КЪМ
ПРЕГОВОРНА ПОЗИЦИЯ
ПО ГЛАВА 3 “СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ”

България желае да се позове на Преговорната си позиция по Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги” (CONF-BG 3/01), на Общата позиция на ЕС (CONF-BG 15/01) и да даде исканата допълнителна информация и графици за транспонирането и прилагането на *acquis*.

ВЪВЕЖДАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ACQUIS

1. Право на установяване и свободно предоставяне на услуги

Република България създаде общ недискриминативен режим за национално третиране на граждани и компании на ЕС по отношение на тяхното право на установяване и свободно предоставяне на услуги на територията на страната.

Оставащите пречки в определени области ще бъдат отстранени в съответствие с разпоредбите на чл. 45 от Европейското споразумение за асоцииране и съответните Допълнения XVc и XVd.

Национално третиране за придобиване на участие, което гарантира мнозинство при вземането на решения или блокира приемането на решения в компании, занимаващи се външнотърговска дейност с оръжие, муниципии и военно оборудване ще бъде предоставено до края на 2004 г. със закона за изменение и допълнение на закона за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба.

До края на 2004 г. България ще приеме законодателните мерки за предоставяне на национално третиране на граждани и компании на ЕС във връзка с представяване в съда и правни услуги, с изключение на правни съвети по въпроси свързани с бизнеса чрез изменение и допълнение на закона за адвокатурата.

Национално третиране при организирането на хазартни игри, лотарии и т.н. ще бъде предоставено до края на 2004 г. със закона за изменение и допълнение на закона за хазарта.

Що се отнася до придобиването на земя, трябва да се отбележи, че съгласно българското законодателство, когато чуждестранно лице регистрира фирма в Република България, тази фирма има правен статут на местно лице (независимо от размера на чуждестранното участие) и така тя може да придобие собственост върху земя.

В съответствие с чл. 22, алинея 2 на Конституцията, чуждестранно физическо или юридическо лице могат да придобиват право на ползване, право на строеж и други вещни права. Тази разпоредба е доразвита от закона за собствеността, закона за чуждестранните инвестиции и закона за арендата в земеделието.

Съгласно последните изменения и допълнения на чл. 29 от закона за собствеността от 21 юли 2000 г., чужденците и чуждестранните юридически лица вече не се нуждаят от разрешение от министъра на финансите, за да придобиват право на собственост върху сгради и ограничени вещни права върху недвижим имот в Република България.

Законът за арендата в земеделието не съдържа ограничения чужденци, вкл. фермери да бъдат страна по договор за аренда, съгласно който земеделска земя, недвижими или движими вещи за производство на земеделска продукция са предоставени на разположение на арендатора.

Директива 73/148/ЕЕС за премахване на ограниченията за движение и местожителство в Общността за граждани на държави-членки по отношение на установяване и предоставяне на услуги е частично транспонирана чрез закона за чужденците в Република България, закона за българските документи за самоличност и закона за гражданската регистрация. Разпоредбите на директивата във връзка с “Разрешение за местожителство за гражданин на държава-членка на Европейските общности” и тези отнасящи се за признаването на доказателства за правото на пребиваване и на местожителство ще се прилагат от датата на присъединяване.

2. Финансови услуги

2.1. Банково дело

*2.1.1. График да постигане пълно съответствие с *acquis**

Основните изисквания на европейските директиви свързани с банковото дело, включени в Кодифицираната банкова директива 2000/12/ЕС са инкорпорирани в българското банково законодателство. Ефективното прилагане на разпоредбите за надзора през последните 4 години даде отлични резултати и понастоящем параметрите на статута и дейността на всички банки съответства на всички стандарти съдържащи се в Директивата.

Въз основа на разпоредбите на Директива 93/6/ЕЕС за капиталовата адекватност на банките и поради факта, че търговските банки в България нямат големи оборотни портфейли, на този етап е целесъобразно да се прилагат принципите на 2000/12/ЕС Директива 2000/12/ЕС по отношение коефициента на платежеспособност на кредитните институции (стара Директива 89/647/ЕЕС). Капиталовите изисквания за

пазарните рискове частично се прилагат в наредбите на БНБ. Паралелно с развитието на пазара на финансови инструменти, БНБ ще изготви наредба, напълно съответстваща на европейските директиви за капиталова адекватност. Предвиждаме проекта на наредбата да бъде финализиран до края на 2004 г. и да влезе в сила в началото на 2005 г. БНБ вече организира по принцип подготовката на тази наредба. За тази дейност Банката ще разчита на помощ от представители на централните банки на държавите-членки на ЕС.

*2.1.2. Графици за банковия сектор, особено по отношение на ефективното прилагане на *acquis*, създаването на необходимата административна и нормативна инфраструктура за осигуряване на ефективен банков сектор с добре осъществяван надзор. Засилване на надзора (вкл. предвидения в Директива 95/26/ЕС) и създаване на ефективни надзорни органи преди присъединяването.*

Съгласно закона за банките (1997), Българска народна банка е единствената оторизирана институция, която осъществява надзор върху банковия сектор в страната. Банката има значителни права и автономия да изпълнява редица задължителни мерки, включително отнемане на банкови лицензи при определени условия. Законът дава право на БНБ да налага и финансови санкции освен ограниченията на банковата дейност. Измененията и допълненията на закона за банките от 1999 г. допълнително разширява обхвата на надзорните функции, чрез предоставяне на нови права. България има добре оформена правна и регулативна рамка за банков надзор, както и опитни и компетентни професионалисти в областта на банковия надзор.

Директива 95/26/ЕС в частта си отнасяща се за банките е отменена с Директива 2000/12/ЕС. Прилагането на Директива 2000/12/ЕС е обяснено в 2.1.1. Що се отнася да обмяната на информация между надзорните органи на държавите-членки и Европейската комисия, както и процедурите за подаване и съхранение на информация свързана с търговските банки, България ще прилага всички текстове на Директивата от датата на присъединяване към ЕС.

2.1.3. Допълнителна информация за организацията и функционирането на банковите надзорни органи, съществуващите ресурси, брой проверки (на място и дистанционно) провеждани годишно и броя на наложените санкции. Информация за това как ще осигури сътрудничеството между надзорните органи на финансовия сектор.

Десетгодишният период на функциониране и развитие на Управлението за банков надзор на БНБ доведе до отлични резултати – понастоящем надзорният процес се осъществява от комплексна, гъвкава и ефективна структура и квалифициран персонал.

Управление "Банков надзор" се състои от: дирекция "Надзорна политика и методология", дирекция "Специален надзор", дирекция "Дистанционен надзор и анализи", дирекция "Инспекции" и отдел "Надзорна администрация". Общият брой служители в управление "Банков надзор" е 77. Тази структура дава възможност за надзор на банковия сектор в съответствие с Базелските основни принципи за ефективен банков надзор и правото на ЕС.

Дирекция "Надзорна политика и методология" администрира процедурите по лицензиране на нови банки и клонове на чуждестранни банки; издаването на разрешителни за придобиване на акции с право на глас в банкови институции; издаване на удостоверения за професионална пригодност на членовете на управителните съвети на търговските банки. Дирекцията изготвя надзорните наредби за ограничаване на основните банкови рискове, платежеспособността и ликвидността на банките, както и правилата за изготвяне на финансовите отчети на банките и одиторските доклади,

наблюдава уеднаквяването на счетоводната политика и практика и поддържа международното сътрудничество в областта на надзора. Освен това тя упражнява контрол върху дейността на банките в несъстоятелност. Сред нейните функции е да проучва тенденциите в банковата система и влиянието на наредбите и други външни фактори.

Дирекция "Дистанционен надзор и анализи" понастоящем наблюдава на ежемесечна база оперативните резултати на търговските банки и отразява тяхното състояние в съответствие с изискванията на надзора. Тя редовно изготвя рейтинги на банките на основата на показателите на CAEL системата. Функционира система за ранно предупреждение, която своевременно сигнализира за потенциални проблеми. Всеки инспектор от дирекцията наблюдава две банки или клонове на чуждестранни банки. Инспекторите изготвят ежемесечни и тримесечни доклади, меморандуми и тематични доклади за наблюдаваните банки. Дирекцията изготвя тримесечни доклади за съответствие и изпълнение, както и доклади за състоянието на банковата система.

Дирекция "Инспекции" упражнява контрол на място. Шестте надзорни екипа провеждат на всяка година и половина цялостни проверки във всяка от 34 банки и клонове на чуждестранни банки. Тематичните проверки в банките по конкретни проблеми през годината са няколко пъти повече. През 2000 г. са извършени цялостни проверки в 22 банки. Ефективността и прозрачността на проверките по надзора се гарантират от разработените подробни ръководства, които описват подробно всички процедури, които се прилагат от инспекторите, както и методите и начина, по който те оценяват банките по CAMELS системата.

Дирекция "Специален надзор" извършва проверки по специфични въпроси, когато има сигнали за изпиране на пари в банки или информация за финансови измами. Освен това дирекцията контролира сделките с валута на финансовите къщи, структурата и произхода на акционерния капитал на банките. Инспекторите от дирекцията участват в съвместни проверки с Държавната комисия по ценните книжа (ДКЦК) свързани с дейността на банките като инвестиционни посредници, както и с Фонда за гарантиране на депозити, когато се правят проверки на закрити банки. Общият брой на извършваните годишно проверки от страна на дирекцията надхвърля сто.

Отдел "Надзорна администрация" осигурява правно надзора и работи по надзорните санкции, предоставя правна помощ при изготвянето на проекти за изменение и допълнение на разпоредби и за нови закони, дава консултации и мнения по прилагане на разпоредбите по надзора. Общият брой на наложените принудителни мерки на различни банки за 2000 г. е дванадесет. В отдела се води регистър на мерките.

През 1999 г. БНБ и Фондът за гарантиране на депозити подписаха меморандум, в който се урежда подробно обмена на информация между двете институции и тяхната съвместна дейност. На този етап сътрудничеството с други надзорни органи в страната (ДКЦК) и Агенцията за надзор върху застраховането и хазарта (АЗХН) става на неформална основа, поради факта, че в България няма финансови конгломерати, които да бъдат предмет на надзорните институции. Въпреки това БНБ планира до средата на 2002 г. най-късно да инициира създаването на консултативен съвет, в който да бъдат представени ръководителите на всички надзорни институции. Предвиждаме създаването на работни групи към съвета, които ще разработят общ меморандум за сътрудничество, както и процедури за обмен на информация и координация на надзорната дейност.

2.1.4. Допълнителна информация за последните развития в структурата на банковите услуги, приватизацията на държавните банки, степента на чуждестранно
20285/01

участие в банковите услуги;

Структурната реформа в банковия сектор продължава да бъде в съответствие с програмата на правителството и в координация с международните финансови институции. Държавната собственост в банковия сектор като дял от банковите активи остана 17,6% след приватизацията на “Хебросбанк” (1999) и продажбата на “Булбанк” (2000) на италианската банкова група UniCredito Italiano и германската застрахователна компания Allianz. Общински капитал контролира 2,1% от банковите активи. Делът на частните банки нарасна от 53,4% в края на 1999 г. на 80,3% в края на 2000 г. В резултат на тези сделки делът на активите контролирани от чуждестранни банки достигна 56,6% в края на 2000 г. (18% в края на 1999 г.). Освен това други чуждестранни инвеститори контролират 16,8% от активите. Общо чужди банки и инвеститори контролират 73,4% от активите в банковата система.

През 2000 г. на българския пазар няма сливания на банки или между банки и други финансови институции. Три от най-големите български банки се присъединиха към международни банкови групи чрез продажбата си: “Булбанк” към UniCredito Italiano, Обединена българска банка към Национална банка на Гърция, “Експресбанк” към Société Générale – като цяло 42,3% от активите на цялата банкова система. ING Bank, Citibank, Нурovereinsbank, BNP-Paribas и други големи международни институции присъстват на българския банков пазар.

2.1.5. Фонд за гарантиране на депозити

Република България ще направи необходимите изменения и допълнения на закона за гарантиране на банковите депозити като следва следния график.

График за постигане на минималното ниво на покритие на ЕС (Euro 20 000) в съответствие с Директива 94/19/ЕС

Date	At present		31-Dec-01		31-Dec-02		31-Dec-04		31-Dec-06	
Level of coverage	BGN 6 900	EUR 3 528	BGN 8 000	EUR 4 090	BGN 12 000	EUR 6 136	BGN 22 000	EUR 11 248	BGN 39 200	EUR 20 043

2.2. Застраховане

Република България е готова да приеме до датата на присъединяването на страната към Европейския съюз правото на Общността в областта на свободното предоставяне на услуги в застрахователния сектор.

2.2.1. График за постигане на пълно съответствие с *acquis*

Република България би искала да припомни своята Позиция по Глава 3 (CONF-BG 3/01) и да подчертаем, че Директива 91/674/ЕЕС е транспонирана с приемането на измененията и допълненията към Национален счетоводен стандарт № 14, с изключение на принципа за техническата сметка – разделянето на счетоводството за чисто

застрахователна дейност и от дейността на застрахователното предприятие като цяло. Този принцип ще бъде приложен преди датата на присъединяване.

Процесът на по-нататъшно хармонизиране на законодателството на Република България в областта на застраховането с Директивите на ЕС ще продължи чрез приемане в националното законодателство на правилата на Директивите на ЕС за животозастраховането и неживотозастраховането от второ и трето поколение. За целта до края на 2005 г. България ще предприеме необходимите законодателни мерки, за да приеме следните закони:

- нов закон за застрахователните предприятия;
- нов закон за задължителното застраховане;
- нов закон за застрахователните договори, докато сега действащият закон за застраховането постепенно ще се трансформира в закон за застрахователен надзор.

Законодателството регулиращо дейността по застраховането и застрахователния надзор периодично ще бъде изменяно, допълвано и прилагано, с оглед на измененията и допълненията извършвани в законодателството на ЕС, регулиращо застрахователния сектор.

До края на 2002 г. ще бъдат изготвени съответните нормативни актове и предложения за изменения и допълнения на действащото законодателство. Чрез приемането на тези закони най-късно до края на 2005 г. ще се постигне пълно съответствие с *acquis*.

Ще продължи процесът на прехвърляне на пълномощията на Националния съвет по застраховане към Дирекцията за застрахователен надзор (ДЗН) към Агенцията за надзор върху застраховането и хазарта (АЗХН). Така ще бъдат създадени предпоставките за плавен преход към едностепенна система за застрахователен надзор в съответствие с европейската практика.

2.2.2. Хармонизиране на изискванията по отношение на автомобилна застраховка "Гражданска отговорност"

Предвижда се до датата на приемане в ЕС нивата на обезщетение и либерализацията на премиите по застраховка "Гражданска отговорност" да достигнат минималните за ЕС. Хармонизирането в този аспект ще бъде постепенно, вземайки под внимание спецификата на националния застрахователен пазар, чрез постепенно увеличаване на застрахователното покритие и минималните застрахователни премии до достигането на нивата валидни за ЕС.

2.2.3. Административна инфраструктура

Надзорът над застрахователния сектор в България се осъществява от Националния съвет по застраховане и Агенцията за надзор върху застраховането и хазарта, в чиято структура е дирекция "Застрахователен надзор". Иницирираното реструктуриране чрез сливане на надзора върху застраховането и хазарта и създаването на Агенцията за надзор върху застраховането и хазарта представлява административна реформа, която не засяга органите на двете структури.

Националният застрахователен съвет е колективен орган, чиито органи имат право да дават и отнемат дадени разрешения за осъществяване на застрахователна дейност в Република България, да дават разрешение за сливане, разделяне и отделяне на застрахователи.

2.2.4. Допълнителна информация за организацията и функционирането на застрахователния надзор

Агенцията за надзор върху застраховането и хазартаупражнява основни оперативни и регулаторни функции в застрахователния сектор съгласно закона за застраховането. Съгласно текста на чл. 22, алинея 4 от закона за застраховането държавните органи и длъжностните лица са длъжни да оказват съдействие на служителите на Агенцията за надзор върху застраховането и хазарта при изпълнение на служебните им задължения. По този начин се осъществява сътрудничеството между надзорните органи във финансовия сектор.

През 1999 г. са извършени 32 на място, а през 2000 г. – 9. През 2000 г. са проведени и 11 дистанционни проверки. През 2000 г. са направени 20 проверки на застрахователни посредници.

През периода 1999-2000 г. са наложени 15 административни санкции.

2.2.5. Информация за развитието и структурата на застрахователния сектор в България.

Към 31 декември 2000 г. на българския пазар оперират 33 лицензирани застрахователи, от които 20 в животозастраховането и 13 животозастрахователи, от които 5 кооперативни.

Към 31 декември 2000 г. чуждестранното участие в застрахователните компании е, както следва:

- QBE International Insurance Limited, клон София	- 100%
- Левски Спартак	- 100%
- AIG България	- 99.99%
- AIG Life България	- 99.99%
- Grawe България	- 99.95%
- Interamerican България	- 95.20%
- Hannover Кооп България	- 95.01%
- Bul Ins	- 69.51%
- Юпитер	- 58.58%
- Bulstrad	- 51.00%
- Allianz Bulgaria Живот	- 44.50%
- Allianz Bulgaria	- 34.75%
- Енергия	- 25.00%
- Орел Живот	- 19.44%
- Bulstrad ДСК Живот	- 9.09%

2.3. Инвестиционни услуги и пазар на ценни книжа

2.3.1. График за постигане на пълно съответствие с acquis

Основните изисквания на ЕС директивите по отношение на ценните книжа бяха транспонирани в българското законодателство чрез приемането на закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК, 2000) и наредбите свързани с него.

2.3.2. Графици за сектора на ценните книжа особено по отношение на ефективното прилагане на acquis, създаването на необходимата административна и нормативна инфраструктура за осигуряване на ефективен сектор на ценните книжа с добре осъществяван надзор. Засилване на надзора (вкл. предвидения в Директива 95/26/ЕС) и създаване на ефективни надзорни органи преди присъединяването.

Post BCCI Directive (95/26/ЕС) в частта ѝ отнасяща се за инвестиционните фирми и UCITS (инвестиционни компании) до голяма степен е транспонирана чрез разпоредбите в ЗППЦК и наредбите за лицензиране за работа като инвестиционен посредник, инвестиционна компания и управляваща компания и за изискванията към дейността на инвестиционните посредници и инвестиционните дружества.

Втората фаза на създаване на компютъризирана система за публичния регистър на ДКЦК ще бъде завършена до края на 2001 г. Системата ще помогне за разширяване на възможностите на ДКЦК за надзор в съответствие с изискванията на Директивата.

Пълно хармонизация с Директивата ще бъде постигната с приемането на изменения и допълнения към ЗППЦК и наредбите за дейността на инвестиционните посредници и инвестиционните дружества до края на 2004 г. По-точно, измененията и допълненията ще се отнасят до изискванията към дейността на одиторите, когато проверяват счетоводните отчети на инвестиционните посредници.

Директива 98/33/ЕС изменяща и допълваща Директива 93/6/ЕЕС за капиталовата адекватност на инвестиционните фирми и кредитни институции в частта ѝ свързана с инвестиционните посредници е транспонирана до известна степен от ЗППЦК и наредбите за капиталовата адекватност и ликвидност на инвестиционните посредници. Законът и наредбите предвиждат създаването на ОТС и определят ОТС деривативи. По-нататъшно хармонизиране свързано с капиталовите изисквания за ОТС деривативите ще бъде достигнато с приемането на измененията и допълненията към тези наредби до края на 2004 г.

Предстои да бъде изготвени и приет законодателен акт за транспониране на Директива 97/9/ЕС. Транспонирането ще стане на етапи до пълното хармонизиране на схемите за компенсирани инвеститори в България в съответствие с изискванията на Директивата България ще се нуждае от преходен период до 31.12.2009 г., имайки предвид предвидената дата за приемане 01.01.2007 г. - обосновката е дадена в 2.3.5.

2.3.3 Допълнителна информация за организацията и функционирането на надзорните органи за ценни книжа, съществуващите ресурси, брой проверки годишно, броя на наложените санкции. Сътрудничество между надзорните органи на финансовия сектор.

Регулатор на ценни книжа

Държавната комисия за ценни книжа (ДКЦК, до 2000 г. наричана Комисия за ценните книжа и фондовите борси) е създадена през 1995 г. като независим държавен орган към Министерски съвет. ДКЦК е държавен регулаторен орган с правомощия по закон да

регулира и упражнява надзор върху публичното предлагане и търговия с ценни книжа, регулираните пазари на ценни книжа, Централния депозитар, инвестиционните посредници, инвестиционните дружества и управляващите дружества с оглед осигуряване защита на инвеститорите и насърчаване развитието на прозрачен и ефективен пазар на ценни книжа.

Комисията се състои от Председател и шест члена. Те се назначават за срок от пет години и се освобождават от Министерския съвет по предложение на министъра на финансите.

Дейността на Комисията се подпомага от администрация, която включва Главен секретар, обща администрация и специализирана администрация.

Общата администрация технически подпомага дейността на Комисията, а специализираната администрация предоставя административни услуги на гражданите и юридическите лица. Общата администрация включва отдел "Обща канцелария", отдел "Информационни технологии", финансово-икономически отдел, отдел "Управление на собствеността" и отдел "Международни проекти, протокол и връзки с обществеността".

Специализираната администрация подпомага и осигурява осъществяването на функциите на Комисията. Тя се управлява от Председател. Нейната дейност е организирана в управления и отдели. Персоналът на ДКЦК е 150 души.

Надзор

Практическата работа на надзора от страна на ДКЦК включва 365 проверки на място през 1998 г., 160 проверки на място през 1999 г. и 300 проверки на място през 2000 г. Проверките покриват дейността на инвестиционните посредници, включително банки, публични компании и инвестиционни дружества. Проверка на документите на емитенти и публични компании се правят, за да се определи дали изпълняват задълженията си за текущо и периодично огласяване на информация. Ad hoc проверки се правят в случай на оплаквания от страна на инвеститори или акционери или "red flag" информация, включително информация чрез средствата за масово осведомяване. По-подробно, ДКЦК е извършила следните надзорни дейности:

Една от най-многобройните групи участници на пазара под надзора на ДКЦК са емитентите на ценни книжа. През 2000 г., 21 публични компании са вписани в регистъра на емитентите, а 380 са заличени от регистъра. ДКЦК е отказала дерегистрация на 46 компании, защото те са нарушили процедурата за свикване и провеждане на събранието на акционерите, на което е взето решение за дерегистрация. Към края на 2000 г., в регистъра на Комисията са вписани общо 560 публични компании и емитенти.

През 2000 г. са проведени: повече от 600 проверки на документи подадени в Комисията и свързани с огласяване на информация от страна на публични компании и 58 проверки на място на компании, които са решили публично да наберат своя капитал, без да публикуват проспект. Има повече от 400 проверки свързани с документи представени на Комисията в изпълнение на задълженията на публичните компании да огласяват без забава всяка информация за промени в устава и управителните органи и периодичната задължителна информация предоставяна от тях. Изпратени са писма до 80 компании с предписания за отстраняване на нарушенията.

През 2000 г. са инициирани процедури за налагане на административни мерки срещу 35 компании. Решенията, които са влезли в сила са 22. Най-често срещаните нарушения по

ЗППЦК са свързани със свикването и провеждането на годишните събрания на акционерите на публични компании.

Инвестиционните посредници формират втората по големина група под надзора на Комисията. През 2000 г. ДКЦК издаде три лиценза за осъществяване на дейност като инвестиционен посредник в страната, включително две банки; тя разреши на девет инвестиционни посредници (небанкови институции) да оперират в чужбина и отказа разрешението на четири кандидата. ДКЦК отне лицензите дадени на седем инвестиционни посредници да работят като такива и дерегетирира една банка от регистъра на инвестиционните посредници. Към края на 2000 г., в регистъра на ДКЦК са вписани 99 инвестиционни посредници, включително 29 банки.

През 1999 г. са извършени 137 проверки на място на инвестиционни посредници. Най-често нарушавани са изискванията за огласяване на информация, счетоводството и контрола на капиталовата адекватност и ликвидност, наличието и управлението на големи експозиции, адекватността на оборудването и софтуера и т.н. Част от проверките извършени от служители на ДКЦК са въз основа на подадени жалби и сигнали относно незаконни операции с акции. В тази връзка проверките са извършени заедно с органите на министерството на вътрешните работи, когато случаят е от тяхната компетентност и въпросът при необходимост е бил отнасян до прокуратурата.

През 2000 г. се провеждат 118 проверки на място на инвестиционните посредници, в това число и 19 банки. Най-големият брой нарушения са свързани с изискванията за капиталова адекватност и ликвидност. Една значителна част от проверките на инвестиционните посредници е предизвикана от оплаквания и сигнали. Повечето от тях се отнасят до неправомерното разпореждане от страна на инвестиционните посредници (по-коректно на техни служители) с акциите на физически лица или до притежанието от страна на инвестиционните посредници на купони за участие в централизиран публичен търгове. 23 проверки на инвестиционни посредници са проведени в тясно сътрудничество с Министерството на вътрешните работи, когато въпросите са от неговата компетенция, а когато е необходимо е уведомявана и Прокуратурата.

Трябва да се отбележи, че през 2000 г. нарушенията на първичното и вторично законодателство извършени от инвестиционните посредници са значително по-малко спрямо 1999 г. и това се дължи на по-добрите познания и трайния надзор упражняван от Комисията върху тяхната дейност.

Друг предмет на надзора на Комисията са инвестиционните дружества. През 1999 г. са проведени седем проверки на тяхната дейност. Най-често срещаните нарушения са неспазването на изискванията за разкриване на информация за дялово участие, промените на подзаконовни актове без одобрението на Комисията, неспазването на срока за попълване на финансовите отчети, неспазването на ограниченията за инвестиции в акции, и т.н.

През 2000 г. са проведени десет проверки на тяхната дейност, като 6 от тях са по места. Издадени са седем протокола за административни нарушения на физически лица. Те касаят неспазване на изискванията относно разкриването на информация; нарушения на забраната за отпускане на заем от инвестиционно дружество; нарушения на задълженията на инвестиционните дружества да приведат дейността и структурата си в съответствие с изискванията на ЗППЦК в срока постановен от закона, и т.н.

За да упражнява ефикасен надзор върху операциите извършвани на фондовата борса, в края на м. ноември 2000 г. ДКЦК инсталира терминал за наблюдение в реално време на търговията на фондовата борса, което е модул от новата търговска система (RTS) на

Българска фондова борса (БФБ) – София. За да осигури по-добър достъп до информацията на фондовата борса, Комисията постига споразумение с БФБ – София, че освен обобщените данни от официалния бюлетин на фондовата борса, ще бъде предоставяна и информация за сключени сделки, въведени поръчки и неизпълнени поръчки (нефинализирани) във всяка търговска сесия. По този начин ДКЦК упражнява ежедневен надзор върху търговията на ценни книжа посредством терминала и предоставяната допълнителна информация.

По отношение на регулаторните ѝ функции съгласно ЗППЦК, Комисията провежда две проверки на дейността на Централния депозитар през 2000 г. Те водят до препоръки, които са отразени в новия проекто-правилник на Централния депозитар.

Административно-наказателна дейност

През 1999 г. са изготвени 426 акта за констатирани административни нарушения, а ДКЦК издава общо 260 наказателни постановления.

През 2000 г. са издадени 90 наказателни постановления за налагането на финансови санкции – глоби и други наказателни плащания, на физически и юридически лица.

През 2000 г. срещу две инвестиционни дружества са предприети принудителни административни мерки (забрана наложена на Съвета на директорите да извършва операции с активи от портфейла на дружеството до назначаването на ликвидатор от съда; задължително постановление срещу Съвета на директорите да приведе инвестициите в конкретна емисия в съответствие със законодателно-постановените ограничения в рамките на три месеца).

Сътрудничество с други институции

ДКЦК работи в тясно сътрудничество със:

- Българската Народна Банка – за обмен на информация и извършване на съвместни проверки на банките в качеството им на инвестиционни посредници;
- Министерството на финансите – участие в обща работна група и изготвяне на коментари по законодателни документи;
- Министерството на вътрешните работи, съдилищата и Прокуратурата – при провеждането на съвместни разследвания на искиове подадени от ДКЦК и сигнали за нарушения на разпоредбите за ценните книжа;
- Агенцията за чуждестранни инвестиции – обмен на информация относно чуждестранните инвестиции на капиталовия пазар в България;
- Националният статистически институт – обмен на информация.

ДКЦК извършва своите функции в тясно сътрудничество и със:

- Българската фондова борса – София - за ежедневния обмен на информация относно сделките с ценни книжа по всеки от пазарните сегменти с оглед контрол върху съответствието на дейността на участниците на пазара със закона и предотвратяване манипулирането на пазара;
- Централния депозитар - за ежедневните данни за извършените трансфери, както и периодична информация за дяловете на акционерите в регистрираните публични дружества;

ДКЦК работи в тясно сътрудничество и с местната администрация, органите и

институциите на местната власт, както и с неправителствените организации.

2.3.4. Допълнителна информация за последните развития в структурата на услугите в областта на ценните книжа, степента на чуждестранно участие в услугите в областта на ценните книжа, описание на фондовата борса и членовете ѝ

Българска Фондова Борса – София е единственият регулиран пазар на ценни книжа в България, където е концентрирана търговията на акции на дружества участвали в масовата приватизация, както и собственост на бившите приватизационни фондове (в момента холдинги или инвестиционни дружества) и на други публични дружества.

Фондовата Борса има правно-организационната форма на акционерно дружество. Една нова точка от ЗППЦК гласи, че търговията на ценни книжа може да се извършва присъствено или чрез неприсъствена система за търговия. С оглед на специалното място на фондовата борса в търговията с ценни книжа и защитата на капиталовия пазар, на фондовата борса са наложени определени ограничения. Тя не може да отпуска заеми или да обезпечава искове на трети лица, нито може да емитира облигации. Съгласно Закона, върху техническото оборудване, хардуера и софтуера не може да се насочва принудително изпълнение. Освен това, срещу Фондовата Борса не може да се повдига процедура по несъстоятелност. В новия закон има няколко нови аспекта, дефиниращи съдържанието на Правилника на фондовата борса. Фондовата Борса отговаря за организацията на вътрешния контрол върху борсовата търговия и за условията, реда и правата на борсата при извършване на проверка на нейните членове (инвестиционните посредници); за условията и реда за разкриване използването на вътрешна информация и предотвратяване на недобросъвестна търговия и манипулиране на пазара на ценни книжа; и за условията и реда за разкриване на информацията относно: приетите за търговия ценни книжа, данните за емитентите, сключените сделки, приемането на нови членове, допуснатите до търговия борсови посредници. ЗППЦК изисква Правилника на Фондовата Борса (и всякакви негови изменения) да бъде одобрен от ДКЦК.

През 2000 г. БФБ – София АД приема нов Правилник след като ЗППЦК влиза в сила. Отделя се специално внимание на разкриването и разпространяването на информация от листвани публични дружества. Емитентите, чиито ценни книжа са листвани за търговия на официалния пазар трябва да предоставят на БФБ данни, документи, отчети и всякаква друга информация в случаите и съгласно сроковете, в които тази информация трябва да бъде предоставена на ДКЦК, съгласно изискванията на ЗППЦК. Една значителна част от този нов Правилник е посветена на вътрешния контрол върху борсовата търговия, върху членовете на борсата и посредниците, и върху спазването на изискванията за разкриване на информация. На извършените по време на една сесия операции се прави проверка след приключване на сесията, като целта е да се предотврати манипулирането на пазара и използването на вътрешна информация. Този контрол включва проверка на поръчките направени извън ценовите ограничения, на операциите извършени на границата на или извън ценовите ограничения, на случаите на пренебрегване на интереса на клиента, на извършените операции или направени поръчки, за които има съмнения за нарушаване на забраните за използване на вътрешна информация, измами или манипулиране на пазара.

Търговията с ценни книжа на фондовата борса се извършва на два основни сегмента – официален пазар (който има три под-сегмента - “А”, “В” и “С”) и свободен пазар.

Правилникът излага изискванията, които трябва да изпълнят ценните книжа, за да бъдат търгувани на официалния или на свободния пазар.

Така наречените “блокови сделки” базирани се на установените разпоредби се сключват за големи обеми ценни книжа или ценни книжа представляващи значителна част от капитала на едно дружество.

Операциите на Фондовата Борса се възползват от клиринг и сетълмент процес на базата на DVP на T+3. Всеки член на борсата е член и на Централния депозитар. След извършването на операция на борсата, БФБ-София изпраща в депозитара цялата информация по нея. Едновременно с това, бек-офисите на членовете изпращат в депозитара всички детайли за клиентите. Всеки член притежава сметка за сетълмент в своята банка. Централният депозитар проверява дали има достатъчно средства в сметките на членовете и дали има достатъчно ценни книжа в сметките на клиентите – продавачи. Три дни след деня на операцията (T) Централният депозитар нарежда на банките, където са сметките за сетълмент да извършат изплащане в брой, а самият той извършва заплащането на ценните книжа.

Всички борсови операции са гарантирани срещу неизвършване на плащане от отсрещната страна с гаранционния фонд към БФБ – София.

Членове на БФБ могат да бъдат единствено лицензирани инвестиционни посредници, в това число и банки. Към момента БФБ има 80 члена.

Две чуждестранни банки – ING Bank N.V. и Citibank – извършват дейност като инвестиционни посредници в България посредством свои клонове.

Редица банки извършващи дейности като инвестиционни посредници са 100% или по-малко чуждестранна собственост, като Булбанк, Райфайзен Банк, BNP Dresdner Bank, Demir Bank, Международна търговска банка, SG Express Bank.

Съгласно ЗППЦК се създава Централният депозитар. Законът регламентира правната регулация на дейността на Централния депозитар като институция на капиталовия пазар, която открива и води сметки за ценни книжа, регистрира сделки с ценни книжа, администриране на ценни книжа, в това число и водене на счетоводните книги на акционери в дружеството за безналичните акции и други дейности. Издаването и разпореждането с безналични ценни книжа има действие от регистрацията им в Централния депозитар. Последният е акционерно дружество, но то не формира печалба и не може да раздава дивиденди на акционерите си, които са Министерството на финансите, банки, инвестиционно посредници, Българска Народна Банка. Съгласно ЗППЦК, той не може да бъде прекратен по решение на общото събрание и за него не може да се открие процедура по несъстоятелност.

Централният депозитар е длъжен да предоставя на ДКЦК годишен отчет до 31 март следващата година, както и шестмесечен отчет. Тези отчети трябва да съдържат данни за стопанската му дейност, за състава на акционерите, за членовете му както и годишни финансови отчети заверени от регистриран одитор или специализирана фирма за одит.

Централният депозитар е длъжен да съхранява архив на всички данни, в това число погрешно въведени или поправени данни, както и да поддържа паралелна база данни в Българската Народна Банка.

ЗППЦК цели улесняване на публичното предлагане на ценни книжа, като предвижда един по-голям избор за емитентите, в това число и чрез постоянното предлагане на ценни книжа или без публикуването на проспект, когато емисията следва да се предложи само на съществуващите акционери или на служители на емитента. Пример

за това е решението на ДКЦК да освободи Interbrew S.A./N.V., Белгия, от задължението да публикува проспекта, тъй като емисията бе предложена единствено на служителите на емитента във филиалите му в България.

От м. ноември 2000 г. ДКЦК одобрява четири емисии на български депозитарни разписки (БДР) и те са приети за търговия на Българска Фондова Борса – София АД. БДР са нов инвестиционен инструмент, който се търгува на националния капиталов пазар. БДР предоставят права, производни от правата по базовите акции на Deutsche Telekom AG, Deutsche Bank AG, SAP AG, и Siemens AG, които са дружества листвани на Франкфуртската Фондова Борса.

В съответствие с разпоредбите на ЗППЦК, през 2000 г. Комисията започва да включва в регистъра си уведомления за разкриване на дялово участие в публичните дружества (при придобиване на повече от 5% или 10% от гласовете в общото събрание). Към момента са изпратени 185 такива уведомления.

Една нова процедура приета от Комисията за ценните книжа е преглед на търговите предложения направени от акционери с мажоритарни дялове (над 50%) в публични дружества. През 2000 г., в Комисията са получени 11 търгови предложения за закупуване на акции. От тях, Комисията публикува търговите предложения към акционерите на пет дружества; издава две временни забрани; издава окончателна забрана за едно търгово предложение; прекратява едно търгово предложение и е в процес на преглед на две търгови предложения.

На 11 октомври 2000 г. ДКЦК издава лиценз на първото управляващо дружество в България за управляването на портфейлите на инвестиционни дружества и други институционални инвеститори.

2.3.5. Относно искането на България за преходен период до 31 декември 2009 г. за достигане минималния размер на компенсиране възлизащ на 20 000 Евро заложен в Директива 97/9/ЕС относно схемите за компенсиране на инвеститорите и поканата отправена от ЕС България да предостави подробна обосновка за това искане, в това число и продължителността на преходния период и средния размер за инвеститор на средствата или ценните книжа, с които към момента се разпореждат банки и инвестиционни фирми от името на инвеститорите.

Средният размер за инвеститор на средствата / ценните книжа, с които към момента се разпореждат банки и инвестиционни посредници е по-малко от 5 000 Евро. Общият размер на превишава 100 милиона Евро. Причината за този нисък среден размер е сравнително ниското ниво на инвестираните в ценни книжа средства, както и етапа от развитие на капиталовия пазар.

Схемите за компенсиране обикновено се базират на средствата за компенсиране набрани от участниците на пазара. Прекомерното повишаване на нивото на компенсиране на този етап от развитието на пазара ще изиска много високи дарения за компенсационните фондове. Отрицателният ефект от задържането на сериозни средства в компенсационните фондове може да надвиши потенциалната печалба от свързаните инвестиционни услуги и да блокира развитието на този пазар. Това определя решението схемите за компенсиране да започнат от много по-ниско ниво на защита, около 6 000 Евро, и нивото на защита да се покачи паралелно с развитието на пазара и размера на общия обем притежавани инвестиции.

Ние вярваме, че посредством икономическия растеж и с развитието на капиталовия

пазар, средствата на инвеститорите ще нараснат значително. Допълнителна подкрепа за този пазар ще е стартиралата през 1999 г. пенсионна реформа. Пенсионните фондове ще започнат да натрупват средства в началото на 2002 г. Годишният доход на тези фондове се очаква да превиши 0,5 милиард Евро. Очакваме ръст от 0,5 – 1 милиард Евро на активите, притежавани от банки и инвестиционни посредници. Имайки предвид и края на масовата приватизация, когато повече от половината от настоящите инвеститори (които обикновено притежават максимум 1 000 Евро) ще напуснат тази част от пазара, ние вярваме, че средното ниво на инвестициите на клиент ще нарасне до 50 000 – 100 000 Евро до края на поискания преходен период.

2.3.6. Прилагане на Директива 85/611/ЕЕС относно ДКИПЦК, изменена с Директива 88/220/ЕЕС и Директива 95/26/ЕС

Директива 85/611/ЕЕС относно ДКИПЦК, изменена с Директива 88/220/ЕЕС и Директива 95/26/ЕС, е до голяма степен инкорпорирана в ЗППЦК, в наредбите за лицензиране на инвестиционните дружества и управляващите дружества, за проспектите и разкриването на информация, и за изискванията към дейността на инвестиционните и управляващи дружества, приети през 2000 г.

До края на 2006 г. ще се изготвят и приемат допълнителни изменения на Закона, за да позволят дейностите на ДКИПЦК да се извършват под форми различни от инвестиционни дружества, съгласно регламентираното в Директивата. Измененията ще се отнасят и до обмена на информация между държавния регулатор на ценните книжа и регулаторите на страните-членки на ЕС.

Измененията към наредбата за дейността на инвестиционните дружества ще се приемат до края на 2004 г., за да разширят обхвата на инвестиционните инструменти касаещи портфейла на инвестиционните дружества, съгласно регламентираното от измененията към Директивата за ДКИПЦК.

Някои от праговете относно ограниченията за определени инвестиции, които в момента са по-високи от предвидените в Директивата, се прилагат временно и ще бъдат хармонизирани с тези съгласно Директивата до края на 2005 г.

3. Информационно общество

Директива 98/48/ЕС относно предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти е отчасти приложена в действащия закон. Съгласно Член 1.3.2 от Националната програма за развитие на информационното общество, пълно съответствие ще се постигне в средата на 2002 г. Съгласно Националната програма, Държавната агенция по стандартизация отговаря за извършването на дейността.

Директива 98/84/ЕС относно правната защита на услугите, базиращи се на, или съставени от, условен достъп е частично приложена в действащия Закон за интелектуалната собственост. Съгласно Член 1.1.5 от Националната програма за развитие на информационното общество, пълно съответствие ще се постигне в средата на 2002 г. Съгласно Националната програма, Министерството на културата отговаря за извършването на дейността.

Директива 99/93/ЕС относно електронния подпис е транспонирана със Закона за електронния документ и електронния подпис (одобрен на второ четене в Народното Събрание) и следва да се обнародва в “Държавен вестник” до края на м. май 2001 г.